

تاریخ : ۲۰۲۴/۰۷/۲۱

بخش : قاموس کبیر افغانستان

سید عظیم حسینی

معرفی گنجینه معرفت و نغمه‌های جاودانه، مجموعه کامل آثار ابوالمعانی میرزا عبدالقادر بیدل در قاموس کبیر افغانستان

مجموعه کامل آثار حضرت ابوالمعانی میرزا عبدالقادر بیدل مسما به «گنج بقا» اقبال چاپ یافت. این آثار ارزشمند، محصول چهل سال کار تجسس و تحقیق موشگافانه محمد عارف عزیز رئیس انجمن فرهنگ افغانستان در فرانسه است که با قطع و صحافت زیبا و معتبر، شایسته‌ی مقام بلند بیدل، در هشت جلد آراسته گردیده و در اختیار بیدل شناسان و بیدل دوستان قرار داده میشود:

- غزلیات ۳ جلد
- چهار عنصر و نکات ۱ جلد
- عرفان ۱ جلد
- محیط اعظم، طور معرفت، طلسم حیرت ۱ جلد
- قصاید، مخمسات، ترکیب بند و ترجیع بند ۱ جلد

بنیاد و مواد اساسی این مجموعه را کلیات ابوالمعانی بیدل، چاپ کابل تشکیل میدهد که با مساعی عالمانه استادان عالیقدر چون مولانا خسته و استاد خلیل الله خلیلی در سال ۱۳۸۲ هجری قمری - مطابق ۱۳۴۲ هجری شمسی در مطبعة معارف چاپ گردیده بود و به نظر می رسد که یکی از مکمل ترین مجموعه از آثار ابوالمعانی بیدل است که تاحال نشر شده است. کار و مساعی جناب محمد عارف عزیز را در بازسازی و نشر این کلیات، بصورت فشرده میتوان به صورت زیر فهرست کرد:

➤ تایپ دوباره کلیات چاپ مطبعة کابل، با کوشش اعظمی در اصلاح اشتباهات تایپی و سکتگی های طباعتی؛

➤ مقایسه دیوان چاپ کابل، با سایر دیوانهای چاپی و قلمی موجود، مانند چاپهای بمبئی، رامپور و لاهور و درج تفاوتها در پاورقی ها، بدون تصرف در چاپ کابل؛

➤ در شروع هر دیوان برای معرفی گفتار ابوالمعانی بیدل از اثر دکتور عبدالغنی استفاده شده تا درک بهتر از کلام بیدل در هر قسمت: غزلیات، عرفان، قصاید، مخمسات چهار عنصر محیط اعظم، طور معرفت و طلسم حیرت و شده بتواند. به عقیده ما ممکن است دیگر کسی تا حال چنان تحقیقات وسیعی راجع به بیدل انجام نداده است که دکتور عبدالغنی تحقیق کرده است؛ و

➤ جست وجوی معنی لغات نامتداول در لغت نامه های چون منتهی الارب، فرهنگ فرنگ، کشف اللغات، مؤید الفضلا، انجمن آرای ناصری، برهان قاطع، هفت قلزم، غیاث اللغات، بهار عجم، منتخب اللغات، مصطلحات وارسته، مظهر العجایب، الصراح من الصحاح، شمس اللغات منتهی الارب، اقرب الموارد، ناظم الاطباء، آندراج، فرهنگ دهخدا، فرهنگ عمید، لغات عامیانه افغانستان، و غیره و درج معانی این لغات در پاورقی های هر صفحه

غزلیاتی که استادسراهنک، استادقاسم، استادغلام حسین پدر استادسراهنک، صادق فطرت ناشناس، شاه ولی ولی، استاد مهوش، احمدظاهر و دیگران خوانده اند با علامه (رحم) نشانی شده و در پاورقی درج گردیده اند.

در تهیه این کلیات و در شرح معنی لغات نامانوس، ادیبان و دانشمندانی چون شادروان دوکتور رفیق شمعریز و شاد روان دوکتور اسدالله حبیب مساعدت های سترگ و سخاوتمندانه انجام داده اند که به این مجموعه وزنه گران علمی میبخشد. شاد روان دوکتور اسدالله حبیب، تقریظی نوشته بودند که زینت بخش این مجموعه است.

سهمگیری و مساعدت های بی شائبه جناب دوکتور روان فرهادی و بخصوص مقدمه از جانب ایشان که بعنوان «تجلی دوست» زینت بخش این مجموعه است، درغناي این مجموعه افزوده است. و همچنان با تقریظی از جناب زنده یاد استاد اسحاق نگارگر این مجموعه را زینت خاص بخشیده است که از همکاری ها و نظریات شان باید یادآوری نموده و به روح و روان شان دعا نمود.

از جناب انجیر عیب صافی باید یادآور شد که با انتشار کتابهای از بیدل با همکاری ایشان توسط انتشارات بامیان، درین مجموعه استفاده زیادی شده است.

همچنان دیگر دوستانی که همکار این انجمن بوده اند چون جناب ولی احمد نوری، جناب احمد مبارک، جناب فایز، جناب دستگیر نائل و دیگر دوستان و دوستان بیدل که با جناب عارف عزیزدرین کار بزرگ سهم داشته اند، قابل قدردانی است. به گفته عارف عزیز مبتکر ایجاد این گنجینه بی بدیل، با خواندن این بیت بیدل :

درحقیقت بیدل ما صاحب گنج بقاست گر به صورت در ره فقر و فنا افتاده است
عنوان این مجموعه را به «گنج بقا» مسما نموده است که توسط خطاط چیره دست جناب عبیدالله کریمی همراه با سایر عناوین پستی کتاب مشاقی گردیده و به زیبایی مجموعه می افزاید.

برای بدست آوردن این مجموعه، که به تیراژ محدود منتشر گردیده، به انجمن فرهنگ افغانستان به نشانی های زیر مراجعه نمایید :

Association de la culture afghane

Quai du pont neuf 7

Tours France 37000

Email : cultureafghane@free.fr

Web site : cultureafghane.org

Tel WhatsApp : 00 33 (0)6 18 22 06 26

Tel fixe : 00 33 (0) 02 36 16 04 77